

*Паламарчук Іван Васильович,*  
головний спеціаліст Департаменту  
правового забезпечення Національного  
агентства України з питань виявлення,  
розшуку та управління активами,  
одержаними від корупційних та інших  
злочинів (АРМА), кандидат юридичних  
наук

## **УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО АБО ДЕТЕКТИВА (В ПИТАННЯХ ПЛАНУВАННЯ АРЕШТУ АКТИВІВ)**

Відомо, що АРМА є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, та/або з управління активами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави або які конфісковано у кримінальному провадженні чи стягнуто за рішенням суду в дохід держави внаслідок визнання їх необґрунтованими [1].

Тому, на виконання саме вимог закону [1], АРМА забезпечило управління переданими в установленому порядку активами безпосередньо в інтересах та на користь держави, про результати та досягнення чого неодноразово було висвітлено в медіа та на офіційному веб-сайті АРМА [2], як приклад у 2024 році обсяг арештованих грошових коштів в управлінні АРМА вже досягнув 12,2 млрд гривень, з яких майже 8 млрд гривень – АРМА скеровано на придбання військових облігацій.

Отже, наслідком виконання АРМА своїх повноважень є «результативність», яка наглядно виражається в економічному ефекті від діяльності АРМА – відношення по суті отриманого результату (у 2024 році) до видатків із Державного бюджету України на діяльність АРМА. Тобто, АРМА забезпечило економічний ефект від своєї діяльності шляхом превалювання доходів (отриманих лише у 2024 році від управління активами) по відношенню до видатків, із Державного бюджету України, на діяльність АРМА за весь час його функціонування.

Принагідно необхідно звернути увагу, що АРМА є складовою механізму антикорупційних та правоохоронних

органів. Тому, діяльність АРМА та її результати пов'язані та взаємозалежні від діяльності:

правоохоронних органів, які здійснюють досудове розслідування та забезпечують в межах повноважень накладення арешту на активи, та передачу їх в управління, а також антикорупційних органів;

судової влади, тобто безпосередньо від слідчих суддів або суду, які приймають судові рішення про накладення арешту на активи та передачу їх в управління АРМА.

Отже, у разі несвоєчасного та неповного накладення арешту на майно, під час здійснення досудового розслідування, яке в установленому законами [1 і 3] порядку підлягає передачі в управління АРМА – такі упущення можуть унеможливити забезпечення надходжень до Державного бюджету України від здійснюваного АРМА управління таким майном (шляхом його реалізації, тобто продажу або передачі в управління за договором).

Цілком зрозуміло, що опосередковано увесь тягар дотримання процедури накладення арешту на майно та передачі його в управління безпосередньо залежить від слідчого або детектива, який здійснює досудове розслідування у відповідному кримінальному провадженні.

Проте, із урахуванням специфіки злочинів, які мають ознаки набуття предикатних активів, розслідування таких злочинів, зважаючи на необхідність вжиття значного об'єму заходів задля збирання відповідних доказів, може вимагати утворення групи детективів (слідчих груп). Однак, чинним Кримінальним процесуальним кодексом України не передбачено обов'язку планування арешту.

Тому, вбачаємо за більш доцільне як необхідне залучення відповідних працівників АРМА до забезпечення здійснення кримінальних проваджень в питаннях планування арешту предикатного майна та передачі його в управління АРМА. Тим паче, таке залучення апріорі необхідно здійснювати до стадії прийняття судового рішення про накладення арешту на предикатне майно та передачу його в управління АРМА – задля попередження нераціонального використання робочого часу слідчих (детективів) та працівників АРМА, що може виразитися у додатковому вжитті необхідних заходів задля приведення відповідного активу, по суті, у рентабельний стан або стан за якого можлива його повноцінна реалізація.

Крім того, будь-які відомості, зокрема, пов'язані з активами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні можуть належати до таємниці досудового розслідування. Водночас, АРМА та його працівники не є учасниками досудового розслідування, що унеможливує набуття ними відповідних процесуальних прав, передбачених законом [3], але у встановленому порядку слідчим (детективом) або прокурором може забезпечуватись набуття відповідних обов'язків, зокрема, визначених статтею 222 Кримінального процесуального кодексу України.

Тим паче, така практика удосконалила б організацію здійснення досудового розслідування, в реаліях сучасності:

вивільнила б детективів (слідчих) від витрачання робочого часу, як невідновного ресурсу (тим паче в умовах воєнного стану та існуючої воєнної надзвичайної ситуації робочий час є обмеженим) на створення передумов для забезпечення накладення арешту та передачі до АРМА за рішенням суду таких речових доказів, які в установленому законом порядку відносяться до активів, що підлягають прийняттю АРМА в управління;

сприяла б у забезпеченні здійснення слідчими або детективами швидкого та повного розслідування.

Звісно закон [1] наділяє можливістю слідчого або детектива звернутися за роз'ясненнями до АРМА з питань можливого управління відповідними предикатним майном, але таке звернення не є обов'язковим.

З огляду на викладене, а також із урахуванням виявлених під час аналізу чинного законодавства окреслених питань, які потребують розгляду, вжиття відповідних заходів та прийняття відповідних рішень по суті, задля забезпечення можливості подальшої реалізації заходів з підготовки відповідних комплексних змін до законодавства – першочергово підлягає розгляду питання запровадження обов'язкового планування арешту активу, щодо якого порушуватиметься питання про його передачу в управління АРМА, до подання прокурором клопотання про накладення арешту на актив у кримінальному провадженні або в порядку цивільного судочинства, шляхом прийняття Верховною Радою України законопроекту [4].

#### ***Список використаних джерел***

1. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів : Закон України від 10.11.2015 р. № 772-VIII :

станом на 14 жовт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-19/ed20240516#n462>.

2. Агентство з розшуку та менеджменту активів. URL: <https://arma.gov.ua>.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. 08 бер. /№ 9-10/, С. 474.

4. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів щодо врегулювання порядку інформування прокурорів про виявлення активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні» (zareestrovaniy u Verkhovniy Radi Ukraini 12.08.2024 za № 11473). URL: <https://itd.rada.gov.ua/BILLINFO/Bills/Card/44699>.

***Патик Леся Леонідівна,***

доцент кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

***Патик Андрій Анатолійович,***

завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем криміналістичного забезпечення та судової експертології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший дослідник

## **ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМ (ОБЛАДНАННЯ) ТА ЗАСОБІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ**

З розвитком науково-технічного прогресу значного поширення набули і електронні засоби передачі інформації в усіх сферах діяльності українського суспільства, а в умовах сьогодення, стали знаряддям передачі важливої інформації представникам країни агресора. Саме тому, під час розслідування кримінальних правопорушень, нерідко виникає необхідність у здобутті електронних доказів з телекомунікаційних систем та засобів. Зокрема, інформації, що міститься на мобільних терміналах (мобільному телефоні, смартфоні, планшеті, модемі, що функціонують на базі операційних систем iOS, Android та BlackBerry) та мобільних додатках, у месенджерах тощо.